

SLOVENE

Političen list za slovenski narod.

Marsikdo in inserate
sprejema upravništvo v
Katol. Tiskarni, Kopitar-
jeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo,
nefrankovana pisma ne
vseprijemajo.

Uredništvo je v Seme-
niških ulicah št. 2, I, 17

Izhaja vsak dan, izveniši
nedelje in praznike, ob
pol 6. uri popoldne.

Štev. 219.

V Ljubljani, v torek 24. septembra 1901.

Letnik XXIX.

Volitev v Idriji.

Iz Idrije se nam poroča: Ker se toliko piše o idrijski volitvi v vseh časopisih, naj resnici na ljubo zabeležimo ob kratkem za sedaj samo to-le: Pravih volivcev dr. Majaronovih je bilo tudi dopoldne 113; da so dosegli število 127, je pripisovati le umazani agitaciji, ki je izkušala naše ljudi premotiti, če je bilo le mogoče. Kjer so šli iz raznih oddelkov mesta skupno v volivno dvorano, tam niso mogli poseči vmes, ker so bili zraven odločni možje, ki se niso vstrašili ne župana ne podžupana, ki sta prežala na one, kateri so ušli drugod izpostavljenim agitatorjem. Kdor je pa sam šel, ta je bil revež, otepal je na okrog, da se reši sitnih muh, a nekaj so jih le prevarili.

Prva sta kot žrtva padla dva soc. dem. iz okolice. Ali je zavriščalo pred volivno dvorano, ko se je to opazilo! Marsikateriga so potisnili kar v kavarno in ga tam mamili, naj pokaže listek, če je res »prav napisano«, in dovolj je bilo, ako se je udal. Že je bil drugi volivni list pripravljen, ki se je vročil volivcu, da še zapazil ni, kedaj. Vedelo se je že naprej, da mora priti do ožje volitve, zato so bili volivci katoliške stranke pripravljani, da so skupno prišli na volišče, in v taki gnječi so zaman stali ob straneh liberalni agitatorji.

Poskusili so zadnji maneuver. Z balkona je po dokončani volitvi ob 1. uri vprašal g. župan na trgu čakajoče, ali bi ne bilo bolje, da se v soboto vrši ožja volitev? A naši so takoj spoznali nastavljenost past. Sto grl glasno odgovorili: »Ne! Danes smo opustili delo, da volimo, šest let imamo le dolžnost davke plačevati, danes pa izvršujemo zato svojo pravico. Ob 2. uri je naznanjena ožja volitev, ob 2. uri pridemo sem in gorje Vam, ako nas prevarite!«

»Jednakopravnost« je izšla v torek, da bi bilo nemogoče popraviti laži, katere so o dekanu raztrosili v povečanem listu. A v sredo na večer so bili naši volivci sklicani k volivnemu shodu, kjer je bilo prav lahko

g. dekanu ovreči vse laži. »Stiskač je kandidat, še k podpornemu društvu za realce ne pristopi« so trobili, a gosp. dekan je dokazal, da je za stariše šolarjev mestne realke več žrtvoval, kakor vsak drugi narodnjak. Sam je predlagal vodju g. Pirca, naj se ne zahteva kolekovani krstni list pri vstopu, on rajši naredi vse potrebne podatke zastonj, da se kaj prihrani rudarjem. Okoli 45 je bilo potreba takih podatkov, ki bi bili stali a 3 K. 10 h vsaj 130 K. V »farško malho« bi si bil g. dekan lahko pridobil vsaj 90 K, ko bi bil tirjal takse od rojstnega lista, a znano je vsem, da je vse brezplačno delal. In sedaj pred volitvijo ga hočejo razupiti kot »stiskača« (»Sramotno!«, zaori po Dičevem salonu).

V Žire se je peljal 3. t. m., da je na škodo idrijskih obrtnikov agitiral in davkariji izročil volivne pole, ki so zelo neugodne za mestne obrtnike, tako je trdila »Jednakopravnost«. A kandidat je pokazal, da je že tri mesece minulo, odkar je bil zadnjič v Žireh, in takrat na vizitaciji, 200 K pa obljubi onemu, ki mu dokaže, da je le v eni hiši, ali le pri enem obrtniku v ta namen kaj agitiral. Volivcem je bilo že to znano, rekli so le: »Saj poznamo gospodo okoli »Jednakopravnosti«.

Zakaj so soc.-dem. glasovali za katol. duhovna? Prav umevno. Tolikrat so že bili krivično napadeni v našem lističu, da so prav lahko spoznali, da od te stranke jim ni pričakovati bogve kaj. V zadnji številki jim je povedala »velikansko novico«: »Regulacija delavskih plač se izvrši s 1. jan. 1902. Tako je zvedel dr. Majaron pretečeni teden pri poljedelskem ministerstvu«. No, tako »farbati« soc.-dem., je le predebelo, saj je minister sam povedal njih deputaciji že meseca januarja, in patentirano je bilo ob novem letu. Sedaj že osem mesecev naj Majaron prinese veliko novost! Kar je že vsakemu delavcu znano, to naj še le razglasi kandidat kot svojo pridobitev! To je vendar predebelo. Taka modrost ne vleče.

Takoj za to notico se vabi na volivni

shod v sredo, na katerem bo poročal in pojasnila dajal dr. Majaron. A ko pridejo tja volivci demokrati, jih ne pusté v dvorano, češ: Shod bo po § 2. Žandarji zastražijo vstop. Da je to do skrajne sile razkačilo volivce, si lahko mislimo. »Za norce nas imajo«, so rekli, vrnili se v svojo gostilno ter tam sklenili, da »s stranko, katera jih tako za nos vodi, očitno se iz njih norčuje, nočejo imeti nič opraviti, še manj z njih kandidatom«. Takrat smo že vedeli, da jih dr. Majaron ne pridobi z nobeno obljubo.

Drugi dan ob 1. uri so imeli zopet volivni shod, se li udeležo volitve ali ne. Prišlo je 33 volivcev Rinaldovih in okoli 70 kršč. socialistov. Več govornikov je reklo, da naj se ožje volitve vdeležo, a vsak kompromis s kat. stranko odklanjajo; volili bodo pristo po svojem prepričanju. Poklican je bil na shod tudi dekan Arko.

Povedal je, zakaj kandidira, in kateri uzroki so ravno rudarje njegove stranke prisilili, njega voliti. Tudi kat. stranke vsaki kompromis s social.-demokrati odločno odklanjajo, pomislijo naj pa, da se gre za delavske stvari, in tako naj volijo. Ker je bila že ura tri četrt na 2 in se je povedalo, da g. glavar že glasovnice razdeljuje, se je šlo kar skupno na volišče. Nobeden ni še vedel, kako bodo glasovali soc. demokrati. Dospel je bil tudi župan Lapajne v hišo, a ko je slišal govornike, si ni upal v gorenje prostore, le spodaj je obdeloval ostale volivce.

Mi smo bili prepričani, da imamo popoldne 10 glasov večine, ako se soc. demokrati ne udeležo volitve, in milovali smo dr. Majarona, ki je 2 dni čakal, kako se mu bo napivalo po končani zmagi.

Toliko ob kratkem za sedaj. Ker se boče najbrže še pisalo o tej volitvi, bomo tudi mi govorili, a jasno, dostojno, brez zavijanja. Najboljša zaveznica nam je bila »Jednakopravnost«; ko smo videli, kako

okorno pisari, smo se lotili dela, in kakor se kaže, ne brez uspeha. Liberalna stranka naj bo pa zagotovljena, da ji mandat mesta Idrije več ne pride v roke. Kadar bo kazalo, da dekan Arko mandat odloži, bo stopil na njegovo mesto delavec-rudar.

Največje delavsko mesto na Kranjskem bo v ugodnem trenutku dobilo tudi zastopnika delavca v dež. zboru. Zato bodo delali delavci vseh vrst, posebno jih bode še pri tem podpirala katoliška del. stranka. Že sedaj smo videli, da smo toliko močni, da nas ves grozni pritisk, naj pride od tu ali tam, ne podere. Zato smo se do sedaj po dobro sestavljenem načrtu trudili in po tem načrtu bomo tudi vstrajali naprej.

Cesar Viljem II. in Kaufmann.

Nekaj neprijetnega se je zgodilo nemškemu cesarju. Berolinski občinski svet je izvolil za župana občinskega svetnika Kaufmanna.

Cesar ga ni potrčil, in volilo se je iznova. Pri novi volitvi je pa bil Kaufmann zopet z veliko večino izvoljen, in cesar je zdaj v jako neprijetnem položaju. Zopetna izvolitev Kaufmannova je dokaz, da se berolinski občinski svet neče udati. Če cesar Kaufmanna ne potrdi, razburi prebivalstvo svojega stolnega mesta, katero itak ni zadovoljno z vsemi njegovimi političnimi koraki, ako ga pa potrdi, bo dobila vsa stvar tako luč, kot da je berolinski meščan premagal železnega cesarja — kar pa »energičnemu« Viljemu pač ne more biti všeč. Tudi govor, ki ga je cesar Viljem govoril v Gdanskem in v katerem pravi, da so »strankarsko-politični oziri« škodovali Gdanskemu mestu, razlagajo razni listi tako, da je hotel cesar dati s tem migljaj v Berlin.

Potrčitev se je odrekla Kaufmannu zaradi političnega mišljenja, katero je bil kazal kot častnik prejšnja leta. Ker je minister za notranje zadeve Kaufmanna predlagal cesarju v potrjenje, mu je cesar iz lastne volje od-

LISTEK.

K o z a.

(Spisal N. L. Leskov, prevel Radlin.)

Mej ljudmi, ki so me vzgojevali, je bil tudi dolg, suhljat Nemeč Ivan Jakovljevič, s priimkom Koza. Pravega njegovega nemškega imena se ne spominjam več; ker je pa bil po vsej svoji zunanosti podoben kozi, krstili smo ga in imenovali za njegovim hrptom Koza.

Rastel sem in se učil prvih nauk na svojem bogatem podedovanem posestvu v Orlovskeje guberniji. Od tam so me poslali pozneje v mestne šole. Doma smo imeli več učiteljev: ruskega — Ivana Stepanoviča Pticina z ženo in Francoza, katerega smo imenovali mosjé Luj, tudi ta je bil oženjen in imel sina Albina, ki se je učil skupaj z nami. Oba sta stanovala v enem delu našega dvora; zraven njih pa je imel sobo Nemeč Kolberg, samec ter neprijazen in čisto pijan človek! Vedno se je kregal s služničadjo, tako da ga je moral stric na vse zadnje odpustiti iz službe: mesto njega je vzel Kozo, ki je bil v službi do takrat na več gospodskih dvorih v okolici; a ni ostal nikjer dolgo. Pravili so o njem, da je miren in marljiv človek, no, da pa ima včasih svoje — muhe!

Stric ga je vzel v službo, da stanuje z nami in nas uči nemški, toda pod tem pogojem, da opusti svoje — muhe! Tri mesece je že še šlo, tedaj pa pokaže ob neki priliki naenkrat svojo — muho.

Nekega poletnega dne obišče, potujejo s sinom na svoje posestvo, strica gospa gubernatorka. Sin njen je bil razvajen, razuzdan deček. Odpeljali smo ga na vrt, kjer je stala med drugim drevjem tudi plemenita sliva, na kateri je preštel stric vse alive. Zvečer pride stric na vrt in opazi, da je drevo obrano. Razjezi se, pokliče vrtnarjevega sina Kosto in ga začne izpraševati, kdo da je obral slivo. Kosta ni vedel in ni mogel povedati, in tako pade nanj sum, da je on sam otresel drevo. Stric zapove, da ga prešibajo, a revež se ustraši in reče, da je pojedel slive. Vendar mu ne odpuste, temveč ga nabijejo. Mi smo vedeli dobro, kdo je obral slivo, toda smo molčali, ker nismo hoteli osramotiti gosta. Zvečer pa nam je postalo hudo, nismo mogli zaspiti, dokler nismo povedali Ivanu Jakovljeviču, da Kosta ni kriv, in da so ga po nedolžnem natepli. Povedali smo mu tudi, kdo da je kriv in zakaj da nismo hoteli tega povedati stricu.

Ivan Jakovljevič prebledi, začne jokati in steče iz sobe. Mi smo zaspali, predno je prišel nazaj. Zjutraj nam prinese služkinja

Vasilija čisto perilo in nam pove, da se Ivan Jakovljevič nič več ne vrne, ker je imel sinoči svoje muhe in so ga zato odpustili iz službe. Koza je odšel takoj od nas v dvorano in je rekel gospej gubernatorki: »Vaš sin ima hudobno srce: storil je delo, radi katerega so natepli nedolžnega dečka; oplašili so ga in prisilili, da je obtožil krivo samega sebe... a Vaš sin je vse to slišal in videl. Meni ga je žal. Glejte, da se popravi, ker drugače bo napačen človek.«

Gospo gubernatorko je prijel krč, a stric se raztogoti, izplača učitelja in zapove, da ga drugi dan odpeljejo v Orel. Glejte, tako so spodili našega učitelja.

Meni je bilo silno hudo po Ivanu Jakovljeviču. Francozov sin Albin pride k nama v sobo, ves objokan in reče, da bi zadaj preko vrta in konopljišča stekli do ceste in pričakali Ivana Jakovljeviča, da se poslovimo od njega, ko se bo peljal mimo. Tako smo tudi storili, pretekli smo ga in čakali nanj skriti kraj ceste med konopljami. Toda voza z Ivanom Jakovljevičem ni in ga ni. Na enkrat zagledamo, da gre peš, ker ni hotel, da se radi njega trudi kmet. Obleden je bil v bel frak in ogrnen z rdečkasto suknjo, z malim kovčgom za perilo in belim dežnikom v roki. Stopal je mirno, veselega in zadovoljnega obraza. Zagledavši nas postoji, stegne obe roki proti nam in zavpije:

oj, moj Bog! Stekli smo k njemu, ne vedoč drugega reči, kakor: odpustite, odpustite!

Nismo niti vedeli, zakaj ga prosimo odpustanja, no on nam pomore:

»Niste storili prav, otroci, ker niste povedali resnice: nedolžnega dečka so kot zločinca natepli. Bog daj, da vam ostane to za vedno v glavi in da boste pravični vse svoje življenje. Laž grdi človeka in žali Boga.«

»Ah da, saj je zdaj nas same sram, ker nismo storili drugače.«

»Bog vam odpusti; ljubite Kosto, pa povejte tudi drugim, da ni bil on kriv, temveč se je le vsled strahu spoznal krivim.«

»Storiti hočemo; toda zdaj nam povejte Ivan Jakovljevič, kam hočete vi zdaj?«

On zgane z ramama in reče veselo:

»Jaz, kam? No, to je vendar vse jedno, kamorkoli. Povsod se živi jednako... toda človek ima dolžnost, da izvršuje delo božje.«

Nismo vedeli, kaj hoče reči, ko pravi: »izvrševati delo božje«, vendar smo se jokajoč pritiskali k njemu:

»Ali stric Vas je vendar odpustil brez vzroka iz službe« — govorili smo mu: »vi ste vendar pošteno delali in niste storili nikomur nič hudega.«

»Kar se je zgodilo, se je zgodilo«, od-

rekel potrditev, in zato se čuti osebno žaljenega od občinskega sveta.

Zdaj pa je berlinska »Börsenzeitung« prinesla članek, ki imenuje še čisto druge nagibe, zakaj cesar Viljem ne mara Kaufmanna. Agitacija zoper njegovo potrditev ni izhajala toliko iz vojaških, kolikor iz protestantovsko ortodoksnih krogov, ki ne soglašajo s Kaufmannovimi cerkvenopolitičnimi nazori.

V Berlinu se je namreč občina že mnogo let držala konzistorialnega reda iz leta 1573, kateri nalaga občini dolžnost, da zida protestantske cerkve in hiše za pridigarje. Kaufmann zastopa stališče, da ta konzistorialni red ne velja, in da protestantske cerkvene občine nimajo nobene pravice do denarja mestne občine. Ponjegovem nazoru bi morali protestantje celo velikanske vsote mestu povrniti.

Mestni svet je bil cerkvenemu zastopstvu že predlagal, da naj plača kar okroglo vsoto 20 milijonov, a to je zahtevo odbilo. »Börsenzeitung« trdi, da v onih krogih, ki največ po svojih davkih prispevajo k zidanju protestantskih cerkv, ni niti 56 od sto protestantov. Jasno je, da se »Börsenzeitung« tu poteguje v prvi vrsti za berlinske judе, kateri nečejo več prispevati za protestantske cerkvene namene. A isto velja tudi za katoličane, katerih je v Berlinu mnogo, a nimajo nikakor dovolj cerkv za svoje bogoslužne potrebe. Saj še celo cerkve Naše ljube Gospe, ki je neobhodno potrebna za južnovzhodni del berlinskega mesta, ne morejo dobiti, ker manjka sredstev. Ko bi te zneske, ki jih plačujejo zdaj katoličani pri davkih za protestantske namene, mogli uporabiti zase, bilo bi jim precej pomagano.

Kaufmannov nazor v tej stvari je gotovo popolnoma pravičen. Če ga je izrekel kot mestni svetnik, ni s tem storil nič drugega, kakor svojo dolžnost v službi občine, in to pač ni razlog, zakaj bi ne smel biti berlinski župan.

Radovedni smo, kako se bo ta stvar razvila.

Šolske razmere na Goriškem.

Poslanec Berbuč je v imenu šolskega odseka sestavil naslednje poročilo o šolskih razmerah na Goriškem, ki je bilo predloženo deželnemu zboru dne 20. sept.:

Jedna najvažnejših nalog mora biti v vsaki deželi skrb za odgojo mladine in za vsestranski razvoj njenih umstvenih sposobnosti in duševne izobraženosti deželanov, kajti na tem temeljita pravi, stalni napredek in blagovitost vse dežele.

V obče pripada ta naloga javnim učnim zavodom, bodisi ljudskim, srednjim, strokovnim ali višjim šolam, zato ni treba še posebej povdarjati, kolikega pomena so taki zavodi za deželo.

Velika odgovornost sloni na ramenih onih, katerim je izročena skrb za te zavode;

vrne Koza še mirneje, da veselejše. »Ali bi pa mogoče radi, da sem storil kaj hudega?«

»Oh, to ne, ali...«
»Torej, kaj? Vse je v redu, kakor mora biti. Vi bodele tudi to danes ali jutri razumeli... Ah, to je veselje — sreča...«

Zdaj se razvedri še bolj obraz našega učitelja, in on sklone roke in začne moliti nemški: Oče naš. Tudi mi smo se odkrili in molili z njim. Ko je izmolil molitvico, položi nam roke na glave in z očmi, polnimi solz, skonča molitev po ruski: »Oče naš, zahvaljujem se ti, ker si mi vnovič skazal veselje, da sem bil izgnan, ker sem spolnjeval tvojo sveto voljo. Omeščaj srca naših sovražnikov in podeli tej deci milost, da očutijo enkrat srečo, ki jo jaz zdaj uživam po tvoji milosti. Daj jim pamet, da morejo razumeti, da je v tem tvoja volja.«

Še enkrat nas objame, poljubi in odide proti mestu, gotovo praznih rok ali vesel: a mi, ki smo imeli vsega dovolj, ostali smo kleče na cesti, spremljali ga z očmi in jokali.

Bilo nam je, kakor da se nam je dotaknil najtanje strune, naše duše ostro, ali tako, da nas je vendar osrečil. Koza je prebudil v nas čuvstvo, kakor da je v lil v nas novega duha. In čutili smo potrebo, da prosimo Boga, naj nam omešča srce.

a še večjo odgovornost nosijo oni, katerim sta izročena njihovo vodstvo in nadzorstvo ter vse učno in odgojno delovanje.

Ni dvoma, da pripada vsaj del teh nalog tudi deželnemu zboru, zato je pa tudi soodgovoren za to, kar se v teh zadevah godi. Dolžnost mu je torej, da strogo čuva nad šolstvom, da je varuje kot svojo zeno in vestno in natanko preiskuje vse pritožbe o njem. Cim bolj pa zahteva važnost tega predmeta največje pozornosti od strani dežele, tem bolj premišljen in utemeljen mora biti vsak korak, kateri stori dežela v tem oziru.

Šola ni in ne sme biti torišče, kjer si išče poslanec lavorik in popularnosti, tu ni mesta narodnemu ali strankarskemu šovinizmu; šola mora biti svetišče, katero čuva in nadzoruje le ljubezen do mladine in domovine.

Šolski odsek, voljen v peti seji tega zasedanja v dan 24. junija t. l. v svrhu, da preiskuje, so li pritožbe, objavljene po različnih časopisih in prihajajoče tudi iz drugih važnih krogov, glede na naše šolstvo v obče in posebej na našo gimnazijo in realko opravičene ali ne, si je bil v polni zavesti velike odgovornosti, katero mu je naložil deželni zbor, zato je šel pa tudi na delo z vso resnostjo in nepristranostjo.

Odgovora na to vprašanje ni iskal in ni hotel iskati niti pri prijateljih niti pri nasprotnikih bodisi te ali one narodnosti, tudi mu niso bila merodajna izkustva bodisi lastna, bodisi prijateljska, ker ta lahko varajo. Stvar je preresna, da bi smeli priti v poštev subjektivni momenti. Merodajni pri tem za našo deželo vitalnem vprašanju so mu bili jedino le uradni podatki, števila, katera — dasi mrtva — govorijo tako jasno in odločno, da jih ni mogoče dalje prezirati.

V to svrhu sestavil je najprej tabelaren pregled iz vseh cislitvanskih kronovin od leta 1891 do 1896 onih gimnazijskih učencev, ki so padli ali ostali neizprašani koncem družega polletja.

Iz tega je razvidno, da pade najmanj učencev v strogo nemških pokrajinah, na Solnograškem in Predarlškem, namreč povprek po 9,8 odstotkov. Število teh usodnih odstotkov raste pa tem bolj, čim bolj se oddaljuje pouk od svoje naravne podlage, od materinega jezika, in dospe do vrhunca na Goriškem, kjer pade povprek na gimnaziji 21,4 odstotkov in na realki 19,8 odstotkov.

Solski odsek je sestavil potem za isto dobo in tudi za vse avstrijske kronovine drugo razpredelnico, ki kaže v odstotkih število učencev, ki so padli pri zrelostnem izpitu ali so odstopili pred njim; ti podatki so zelo poučljivi in so razvidni v nadaljni tabeli.

Dočim pade drugod od 1000 maturantov povprek 65, 73, 80, 90 do največ 160, jih pade na naši gimnaziji povprek 223 in na realki 334.

Jasen pogled v tukajšnje srednje šolstvo zadobimo tudi iz tretje razpredelnice, iz katere je razvidno, da je vstopilo v prvi razred tukajšnje gimnazije od leta 1884 do 1892 skupaj 970 učencev, a od teh je prišlo srečno v osmi razred brez ponavljanja le 129, torej povprek le 13 odstotkov.

Ta razpredelnica kaže tudi, da pade ali se poizgubi na tej gimnaziji že v prvem letu povprek 35,4 odstotkov vseh učencev.

Če dodamo še, da je dovršilo na gimnaziji v Gorici od leta 1880 do 1899 zrelostni izpit 314 abiturijentov, torej povprek leto k letu po 17, dasi je štela gimnazija povprek po 380 dijakov na leto, dočim je srečno prebilo ta izpit n. pr. leta 1895 v Lipniku 18 maturantov od 193 dijakov, ki so bili na vsem zavodu; v Beljaku 14 od 174, v Nikolsburgu 15 od 203, v Landskronu 23 od 209, v Litomericah 41 od 270, v Opavi 29 od 268 itd., tedaj smo podali dovolj, da, še preveč gradiva, da si napravi lahko vsak razumnik jasno sliko o razmerah na tukajšnji gimnaziji.

Šolski odsek je primerjal tudi vspehe tukajšnje realke z onimi na strogo nemških realkah v Lincu in Solnogradu, in sicer z ozirom na število učencev koncem leta in na število odličnjakov. Istotako je sestavil število vseh učencev v treh višjih razredih na vseh treh imenovanih zavodih ter število odličnjakov v onih razredih. Iz predložene razpredelnice se razvidijo vspehi na teh

zavodih v zadnjih desetih letih na to stran po številu in v odstotkih.

Tudi ta razpredelnica je zelo poučljiva. Iz nje se jasno razvidi, da se muči zaman naša najnadarnejša in najboljša mladina, da bi povsem zadostila zahtevam naših srednjih sol. Dočim doseže ta višji smoter v Lincu 100, v Solnogradu 102 od 1000 učencev, posreči se to pri nas na realki le 34 učencem. Še neugodnejše je pa razmerje v višjih razredih V imenovanih dveh mestih pride do odlike na vsakih 1000 dijakov 145, oziroma 140, pri nas le 23. (Dalje prih.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 24. septembra.

Kdo bo Pradejev naslednik?

Koroški Dobrnik je kmalu uvidel, da je njegov predlog glede eksviteza Schönererja vzbudil tudi v vseh nemških krogih, razun morda pri Wolfjancih, občen posmeh. Pač pa prihaja praška »Politik« z resnim predlogom v tem oziru. Pravi namreč, da bodo sedaj tudi Čehi posegli v boj za podpredsedniško mesto, in trdi, da bi bilo edino pravično, da pride na prvo podpredsedniško mesto dosednji drugi podpredsednik dr. Zacek. To zahtevo utemeljuje list s tem, da je bilo v zbornici od nekdanj v navadi pravilo, da zasede izpraznjeno mesto prvega vselej drugi podpredsednik in da se iznova popolni drugo podpredsedniško mesto. — Temu predlogu pa kajpada ugovarja ves nemško-liberalni tabor. Dunajska židinja trdi, da to pravilo ni vselej veljalo, posebno se »Politik« tedaj ni ogrevala za to pravilo, ko se je šlo za nemškega kandidata. — Vsekako je pričakovati precej boja povodom reševanja tega vprašanja.

Volitvi oklic nemške ljudske stranke

so te dni izgotovili v Pragi zbrani češki zaupniki pod predsedstvom dr. Schückerja in poslanca Pradeja. Oklic je prava ruska solata. Vsakemu nekaj, vse frakcije morajo biti s programom zadovoljne. Za Vsenemce, židovske liberalce, somišljenike nemške ljudske stranke, za vse je poskrbljeno v oklicu. Za prve je zahteva po nemškem državnem jeziku, za židovske liberalce »boj klerikalizmu«, za prave Pradejeve sodruge delitev Češke in antisemitizem, za delavce kajpada »zboljšanje položaja«, za industrialce pa »varstvo njih interesov«. Za mnogostranost zaupniki nemške ljudske stranke v tem oklicu pač niso mogli bolje poskrbeti. — Določiti so dosedaj šestnajst kandidatov, pozneje jih bodo pa seveda še več.

Vprašanje glede gališkega deželnega maršala

se reši po poročilu poljskih listov bržkone še tekom tega meseca. Gališki namestnik grof Pininski je bival v tej zadevi že na Dunaju pri ministerskem predsedniku, toda ker pogajanja še niso dognana, ni mogel staviti še nikakih konkretnih predlogov. Vlada se je obrnila najprej na grofa Potockega, toda pogajanja niso imela povoljnega vspeha. Takozvana podolska skupina konservativne poljske stranke je odločno proti tej kandidaturi. Vitez Jaworski je v tej zadevi pozvan na Dunaj. Sedaj prideta v poštev kot kandidata knez Lubomirski in David Abrahamovicz. Iz Krakova dohaja vest, da dosedaj še ni določeno, bo li naslednik grof Potocki ali knez Lubomirski, vsekako pa je gotovo, da bo prihodnji mož eden teh dveh kandidatov. Vitez Jaworski je izjavil napram nekemu politiku, da ima največ nade na zmago grof Andr. Potocki in da bo v najkrajšem času imenovan. Ker ima vitez Jaworski najožje zveze s prvimi vodivnimi krogi, je pričakovati, da se uredi njegova trditev. Dosednji dež. maršal grof Badeni se torej res definitivno umakne.

Deželnozbornske volitve na Saškem

se vrše zadnje dni tekočega meseca. Z volitvami volivnih mož prično 25. t. mes. ter bodo trajale dva do tri dni. V boj gredo letos na vsi štiri tudi socijalni demokratje, ki pa ne bodo izvojevali mnogo zmag. Pri zadnjih deželnozbornskih volitvah socijalna demok. ni razvijala nikake posebne delavnosti, upati pa je, da letošnja prememba v taktiki ne najde nepripravljenih konservativnih krogov.

Socijalno - demokratičnt strankarski shod v Lübecku

se je pričel v nedeljo zvečer z običajnim formalnostimi. Zastopniki nemške socijalne demokracije v državnem zboru so došli skoro polnoštevilno, mej temi posebno Bebel, Auer, Singer, David, Bernstein, Kautsky in Moteler; avstrijsko socijalno demokracijo zastopa dr. Adler, iz Londona je prišel Asquith in iz Pariza Bracke. Predsednikom shoda je izvoljen Singer iz Berlina. Živahna razprava se je vnela takoj prvi dan glede tega, kaj naj se vse obravnava v tajnih sejah. Take seje za vse važnejše strankine zadeve sta zahtevala Bebel in Frohme, obveljal pa je predlog Singerjev, na se v tajnih sejah razpravlja samo o čisto finančnih in poslovnih zadevah strankinega časopisja. V tej točki je po Singerjevem mnenju največ stvari, o katerih ne sme zvedeti širša javnost.

Ministerska kriza v Franciji.

utegne biti posredna posledica carjevega bivanja v Franciji. Francoski listi, ki prinašajo vesti o raznih demisijah, tega sicer ne trdijo naravnost, marveč stavijo v ospredje generala Boisdeffre, katerega namerava vojni minister pozvati zopet v aktivno službo. Ker pa je bil ta general v avdijenci pri ruskem carju in bržkone ravno v tej zadevi, spravljajo posredno s krizo v dotiko tudi carjev obisk. Najprej se govori o demisiji ministrov Millerand in Baudin, a tudi vojni minister general André ter pravosodni minister Monis sta neki prišla v nemilost pri ministerskem predsedniku. Millerand se mora neki samo radi tega umakniti iz kabineta, ker je s svojimi prijatelji na shodih zabavljaj proti ruskemu carju. »Matin« in socijalistiška »Petite République« dementujeta te vesti, a nekaj je vendarle moralo priti vmes, ker bi sicer »Journal des Débats« ne mogel poročati o veliki ministerski krizi.

Dopisi.

Iz Krašnje, 22. septembra. (Liberalci, klerikalci in cigomigovci). V št. 211. »Slovenskega Naroda«, je neki kmet iz Krašnje čutil potrebo mahnti malo po klerikalnih agitatorjih, kateri so pred deželnozbornsko volitvijo brez »pooblastil« kmete slepili ter jim podpisavali na glasovnice »nekega« Mejača.

V Krašnjiški občini imamo tri politične stranke: Prva je liberalna stranka, katera prav pridno podira klerikalne stebre z enakim orodjem kakor drugodi: s farško gonjo, terorizmom in z raznimi sladkimi obljubami. Zadnji čas pa se je pripetila tej stranki velika nesreča. Nekaj klerikalnih stebrov se je nanjo podrlo in večino pristašev zmečkalo. Pokopali so jih brez rimske pomoči. Vsled tega se ta stranka »oficijslno« volitve same sedaj ni udeležila, pač pa je na tihem pridno agitirala.

Dalje imamo tu klerikalno stranko, katera ima velikansko večino, katere slaba stran je pa ta, da je preboječa. Sčasom, upajmo, izgubila bo tudi ta nepotrební strah in odločneje nastopila.

Najmenitnejša pa je tretja stranka, katera dela pri volitvah največjo zgago, to je stranka »zavednih cigomigovcev«. Ime cigomigovci dobila je odtod, ker so njeni pristaši za časa nevolitev odločni klerikalci, ob času volitev pa vneti bojovníki za liberalnega kandidata. Ta stranka do sedaj še nima lastnega programa, tudi se ni nalezla političnega znanja iz časopisov, ampak zamera naravnost iz živih virov, iz ust največjih politikov kakor: liberalnih gostilničarjev, trgovcev, diurnistov itd. In kar ti moške zvedo po ustnem izročilu od teh, tega se krčevito drže ter razširjajo dalje kot čisti evangeliji. V zahvalo pa, da se vedno ravna po komandi gori omenjenih politikov, nadeli so jim ti ime — »zavedni kmetje«, na kar so sila ponosni.

Sedanji vodja te stranke je zlasti sedaj pred volitvijo veliko trpel za »Kolovškega gospoda«. Imel pa je nesrečo, da je prišel v klerikalni hiši v dotiko s klerikalnim agitatorjem. Zahteval je od njega pooblastila, da sme res agitirati; na kar mu je oni odgovoril, da je pripravljen pooblastilo pokazati, če se tudi on skaže s pravico, da sme pooblastila zahtevati in pobirati. In moške je obmolnil, njegova zavednost pa je dobila hud sunek. Agitator mu je na to pojasnil, da je agitacija z realnimi sredstvi vsakemu

dovoljena, cigomigovcem kakor klerikalcem. Da pa sedaj on kot klerikalni agitator obiskuje svoje »nezavedne pristaše«, k temu nagnilo ga je zlasti to, kje je zavedni vodja tretje stranke celih 8 dni že prav pridno ljudi pripravljaj za Stareta. O govoru, kateri se je razvil potem med obema, za sedaj iz golega usmiljenja molčim. Povem samo toliko, da je »zavedni« general končal z besedami, katere so mu — kakor sam trdi — povedali v Ljubljani: »Dokler bodo naši kmetje volili na duhovsko plat, se jim bo slabo godilo.« Klerikalni agitator je vzel te besede na znanje in je rekel: »Očka, pustite pač politiko pri miru, na katero se toliko razumete, kakor zajec na note in na boben. Vaših trditev nobeden »dohtar« ne more vreči, kerna vse brez dokazov odgovarjate s svojim zavednim: »ni res«. Prosite rajši Boga, da nam da zopet lepega vremena; jaz pa bom posebej prosil, da tudi Vam in Vašim »zavednim pristašem« pošlje žarek prave pameti.«

»Zavedni« general je na to vstal ter s svojo užaljeno zavednostjo odšel domov; v srcu pa je sklenil hudo maščevanje temu agitatorju. Kmalu po tem se je odpeljal mož v Ljubljano k samemu dr. Tavčarju, da bi mu potožil svojo nesrečo, ker pa tega slučajno ni dobil doma, naprosil je enega pisarjev, da je vzel ta žalostni dogodek na »protokol« ter mu obljubil, tega preklicanega agitatorja poslati v »Narod«. Njegova želja se je izpolnila, in »zavednemu« možu je sedaj odleglo!

Konečno naj poročam še to, da je Bog delo agitatorjev blagoslovil, ker pri volitvi je dobil »neki« Mejač 39, Stare pa samo 8 liberalnih in »zavednih« glasov. Bog nam je tudi uslišal prošnjo glede lepega vremena; če pa je uslišal tudi prošnjo agitatorjevo za pravo pamet »zavednemu« generalu in njegovim zaslepljenim, to bodo pokazale prihodnje volitve, o katerih pisal ali poročal Vam bo — Klerikalni agitator.

Iz górenje Savinjske doline se nam piše: Cudne reči se godijo tukaj. Zakaj čudne? Zato, ker je vse narobe prav, kar pišejo liberalni listi. Kako se na prsi bijejo liberalci, da so naprednjaki — v dolgovih. Enega je že zmanjkalo nekje, a drugod se ne bodo jokali za možem, ker so mu skoro vsi dolžni. Mozirje je zopet pokazalo staro lice in po-metallo pred duri liberalce. Tako je prav. Tako storite še Bočani, Šmarčani in Radmirčani ter si ne jemljite Ljubencev za vzgled! — Tukaj sem so prišli jungovci zabavljati. Posten kmet jim je mirno rekel, če ne bodo miru dali, da jih požene »po šubu« čez Savinjo. In glej, to je že nekdo raztrobil v »Domovini« in kliče župana na pomoč. No, veste, mi se ne bojimo, in če tudi še Miklavža pokličete, ker pred občinskim Miklavžem, ki »Rodoljube« raznaša, katere tudi vi vzgajate, nimamo strahu, in vam drugokrat, če bote zopet na Ljubnem zabavljali, to storimo, kar pišete v »Domovini«.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 24. septembra.

Volitev v kranjskem veleposestvu se je vršila včeraj. Oddanih je bilo od 90 opravičenih volivcev 53 glasovnic ter so bili soglasno izvoljeni: baron Apfaltrern ml., grof Barbo, vitez Langer, baron Lichtenberg, ravnatelj Luckmann, baron Rechbach, dr. Adolf Schaffer, baron Schwegel, Anton Ulm in baron Wurzbach.

Časniški glasovi o kranjskih volitvah. Dunajska »Reichspost« piše: Volitve na Kranjskem so provzročile v vsenemško-židovsko liberalnem taboru veliko nejevoljo, posebno vsenemški prijatelji in pomočniki gospoda dr. Tavčarja v žlindra-feri tarnajo nad izidom volitev na tak način, da se mora skoro misliti, da so slovenski liberalci za-grizeni vsenemci. Zelo pomenljiv izid ožje volitve v mestnem okraju idrijskem daje »antiklerikalnim« listom povod za mnogovrstna razmišljanja. . . . Vsenemška glasila bodo zopet kričala o zvezi črne in rudeče internacionale, akoravno so »hrabri« nemški sodrugi na Kranjskem vseskozi agitirali in glasovali za dr. Schalkove varovance, liberalne Slovence. Tudi dunajska »Arb. Zeitung« s postopanjem svojih sodrugov v Idriji ni posebno zadovoljna. . . Kdor pozna politiške in socialne razmere na

Kranjskem, se ne bo čudil nad postopanjem idrijskih socialnih demokratov. Slovenski krščanski socialci so namreč na Kranjskem prvoboriteli demokratične smeri proti liberalni plutokraciji, proti gorenjim desetisočem, ki morajo sedaj iskati svoje zadnje zavetišče v mestnih volivnih okrajih z visokim cenzusom. Socialno-demokratičnemu delavcu gotovo ni težko izbirati mej zastopnikom krščansko-demokratične smeri in zastopnikom liberalne denarne vreče, za katero stranko so šli energično v boj tudi »nemški tovarnarji«. Dunajskim socialnim demokratom, ki so že večkrat apelovali na pomoč židovskih kapitalistov, je to postopanje slovenskih sodrugov zagotetka, dogodek, o čegar »absolutni nedopustnosti« v vrstah požidovljene, kapitalistom prijazne dunajske socialne demokracije ne more biti »nobenega dvoma«. Da je poraz neugodno vplival tudi na duševno stanje slovenskih liberalnih voditeljev, dokazuje govor dr. Tavčarja, ki ga je imel na volivskem shodu v Crnomlju. . . Sedaj niti mest z njih židovi in hrabrim prebivalstvom ni več smatrati za trdnjave stiskanega liberalizma. Ni čuda, da vsled tega liberalci, ki so precej podobni Kitajcem, dajejo duška opravičenemu obupu. . .

Naslednik škofa Šterka. Po Trstu se govori, da vlada namerava za škofa Šterka imenovati prošta goriške katedrale bivšega državnega poslanca Jordana. Doslej je to seveda le domnevanje.

Poročil je danes dopoldne presvetli knezoškof v škofijski kapeli g. deželnega poslanca dr. Janko Brejca z gđ. Marico Vencajzovo, hčerko g. drž. poslanca svetnika Ivana Vencajza. Čestitamo ženinu in nevesti in jima želimo obilo sreče!

Umrli je v Vitanju kamnosek Jakob Grilo. Vitanjska posojilnica je mnogo zgubila z njim. Bil je ranjki priden kamnosek in zvest Slovenec. Delo nadaljuje njega sin Rudolf. Priporočamo ga slavnemu občinstvu. — V Kamniku je umrl minulo nedeljo ondotni odvetnik dr. Valentin Temnik.

Osebnost. K gradnji nove železnice na Jesenice pride stavbni nadkomisar iz Dubrovnika g. Fr. Luksch.

Razmere v Vevčah. Včeraj je posredoval v Vevčah mej upravnim svetom in delavstvom gospod dr. Ivan Šusteršič, ki je dokazoval upravnemu svetu, kake krivice bi se godile delavstvu z akordnim delom. Vodstvo ni odnehalo ni za las in je izjavljalo, da lahko tovarna jedno leto stoji. Delavstvo se je konečno odločilo, da poskusi za osem dni in da tako dokaže vodstvu, da s tako nizkimi plačami ne more živeti. Včeraj ob 1/4 10. uri po noči so bili nabiti v tovarni lepaki, naj vsi delavci pridejo na delo, sicer so odpušteni. Besede vodstva, da se tovarna lahko za jedno leto zapre, so se na teh lepakih zgubile. Prav čudno se nam zdi, da vodstvo vidi pomanjkanje dela le pri delavstvu, ne pa tudi pri nekaterih mojstrih. Pogajanja se bodo sedaj nadaljevala in mi upamo, da vodstvo ne bo s svojo neumestno neprijenljivostjo primoralo delavstva do boja, kajti v slučaju boja bi se tudi delavstvo ostalih podjetij izreklo solidarno z delavstvom v Vevčah.

Iz Litijske se nam piše, da so v noči od 16. do 17. septembra o škofovem bivanju tam liberalno-napredni zlikovci odličnemu rodoljubi Ivanu Bric raztrgali razstreho slovensko trobojnico. In kar je še huje, pri litijskem župnišču so natrgali cesarsko zastavo. Zandarmerija zasleduje hudobneže. Med drugimi so na sumu znani ponočnjaki litijski, o katerih prilično več.

Ljubljansko učiteljske ima začetkom šolskega leta 230 učencev in učenk.

Tajna volitev? V nekem mestnem volivnem okraju so liberalci nekega obrtnika silili z grožnjami, da mora voliti liberalnega kandidata. Dali so mu numeriran volivni listek z imenom liberalnega kandidata. Naši pa so mu preskrbeli drug listek z našim kandidatom, ki ga je iz prepričanja hotel voliti. Volivec je liberalnim agitatorjem kazal listek z njih kandidatom, a dejanjski je volil samo po svojem prepričanju. A liberalci so ga izvohali: sklicujejo se, da njegove številke ni bilo med volivnimi listki. Če je slavnj vladil kaj na tajnosti volitev,

oziroma na tem, da se izpolnjuje zakon o tajni volitvi, radi postrežemo z natančnejšimi podatki.

S pošte. Poštar g. Jos. Sterniša v Toplicah pri Novem mestu je pomaknjen v II. razred 2. stopinje. Definitivni so postali začasni poštni sluge: Ant. Aznak, Jos. Valič, Ant. Jeretina, Jan. Uranič v Ljubljani, Jos. Božič v Trzinu in Janez Stegu v Št. Petru. Začasnimi so imenovani: Jos. Taučer za St. Peter, Bogom. Gmeiner in Avg. Marinko za Ljubljano, Jan. Dernovšek in Mat. Cuderman za Novo mesto.

Naliv. Iz Vitanja. Črni oblaki so prepregli pohorske in kozjanske hribe. Brezenška kapja je bila skrita v temnih oblakih skoraj mesec dni. Deževalo je po več dni neprenehoma. Le tu pa tam je za par ur pokukalo žarno solnce skozi malo odprtino težkih oblakov in se zopet za par dni skrilo. Megle so se pa vlačile po grabah in vrhah našega gorovja kakor tegotna kuga vroče Indije. Ljudstvo je bilo zbegano. Tuga je prešinjala vinogradnike, ker je jela pokati grozdna jagoda. Cebelarji so začudeno strmeli nad panji, ker so jim postajali lažji in bili mnogi mrtvašnice ubogih bučelic. Poljedelci so zdihovali nad svojimi žitnimi kopami, ki so jele zeleneti in letos dokaj teško in jekleno zrnje hitelo kaliti. Živino-rejce je pa spreletaval strah in groza nad gnijočimi se plasti že tako slabe letošnje otave. Gospodinjje so silno skrbele, kaj bodo po zimi kuhale mesto krompirja in kislega zelja, ker jim gnije zelnik na njivi in krompir pod njivo. Žalostno je bilo življenje ta mesec našega pohorskega ljudstva. V molitvi je iskalo pomoč. Marijina družba vseh štirih stanov vitanjske župnije z drugimi verniki obljubila se je na božjo pot na Brinovo goro zreške župnije. Dne 16. sept. zgodaj zjutraj ob 4. uri je imela sv. mašo doma in potem procesijo v Zreče in iz župne cerkve na goro. Dasi je deževalo celi dan kakor bi iz čebra zlival, vendar je bilo na gori ljudstva silne množice. Sedem duhovnikov (čč. gg. M. Karba, G. Šelih, K. Kumer, o. p. Ubald, Fr. Gosak, I. Ivanc in A. Kramaršič, voditelj družb) je bilo na gori. Obhajancev je bilo približno 600. Bog povrni trud vsem gospodom. Srčna hvala! Ljudstvo je molilo v cerkvi, zunaj pa lilo kakor raz jez. Popoldan ob 4 se razidemo v dežju. Pohorski hudourniki so drli in divjali v plan. Poplavlili so nam pota in steze. Morali in hiteli smo domov v vodi. Prišedši Vitanje na dom, čuli smo bobnenje hudournih rek Ljubnice, Hudine in Jesenice malne ko lani obtorej, ko smo imeli poplav. Po noči 17. sept. je vitanjski potok močen štirih rečic povzročil strah zbeganim tržanom. Razoril je par metrov dolg zid okolo Mulejeve grajsčine ob svoji strugi. Proti jutru je jel pa Korošec briti in razgnal je divje megle in pogubonosne oblake. Solnce je zopet milostno zasijalo in ljudje so hiteli na polja k delu. Zdaj imamo lepo vreme, za katerega se zahvalimo jedino Materi Božji.

Velik ogenj so imeli zopet v Trstu. Zgorela je velika delavnica mizarja Kante v ulici Petronio. — V Dobrovcah pri Mariboru so sedmim gospodarjem pogorela skoro vsa gospodarska poslopja.

Ponesrečen sprevodnik. Nedaleč od železniške postaje Malborget je padel z vlaka železniški sprevodnik Rosenwirth ter se je tako poškodoval, da je umrl.

Potres na Dolenjskem. Dne 18. t. mes. ob 5. uri 30 minut zjutraj so čutili v Črnomlju in Podzemlju precej močan šest sekund trajajoči potresni sunek. Skode potres ni napravil.

Pozor pred konjskim tatom. Znan konjski tat Jožef Strniša iz Kala, okraj Trebnje, je 1. septembra neznano kam odšel. Posestniki konj se opozarjajo, da se varujejo pred tem konjskim tatom, ki je star 19 let in srednje, slabotne postave.

Ljubljanske novice. Umrli je gospa Marija Dralka roj. Mulley, soproga o. kr. dvornega svetnika v pokoju. Umrli je gospa Katarina Stresen, pri brvi št. 4 v Trnovem. Obče spoštovano trgovko z zeljem bodo posebno mnogi podpiranci hudo pogrešali. N. p. v m. — Poročil se bode jutri v stolni cerkvi g. dr. Avgust pl. Plachki - Pruchenheim z gđ.

Pavlo Tschetch. — Pisarna licealne knjižnice se nahaja sedaj v Beethovenovih ulicah št. 6. I. nadst. na desno. — Razstava projektnih skic za c. kr. drž. obrtno šolo v Ljubljani se nahaja do 26. t. m. v mali dvorani »Mestnega Doma«. Prvo darilo je dobil g. Karol Holinsky, drugo darilo pa g. Fr. Kaudela, oba arhitekta v Ljubljani. — Pri vožnji ponesrečil se je včeraj hlapec pri Kastnerju Anton Virant. Prepeljali so ga v bolnico. Na Tržaški cesti je povozil Jabačinov hlapec štiri-letnega Janeza Stresena, katerega so prepeljali v bolnico.

Napačno poročilo. Po uradnem listu smo posneli neko vest, katero se nam sedaj tako-le popravlja: V štev. »Slovenca« z dne 13. t. m. bilo je brati, da sem jaz Jurij Zorec iz Gaberja, v družbi s svojim hlapcem pretepel Antona Dobnikarja in mu vzel harmonike vredne 80 K. To pa ni res. Jaz sem se v ponedeljek ob polnoči vrnil s potovanja domu, kupoval sem namreč sadje. Pri svoji hiši našel sem na oknu prvega nadstropja naslonjeno lestvico in okno odprto. Jaz zakličem svojega hlapca in v tem hipu prihitita po lestvi dva možka, katerih enega sem jaz ujel, za drugim je tekel moj hlapec, a mu je dotičnik ušel. Imena dotičnikov so se naznanila žandarmeriji. Jaz pa nisem nikogar tepel in tudi ne jemal kakih harmonik, tudi nismo na lici mesta našli nikakih harmonik.

Čudna vera. »Proč od Rima!« vpijejo nemški radikalci, in vabijo v luteranstvo. A kako vero hočejo uvesti, to je modri Schönerer povedal v svojih »Unverfälschte Worte«, ko je zapovedal svojim pristašem: »Deutsch glaube, nicht Bibellehre!«

Za opekarje. Na Dunaju se bode vršil dne 29., 30. t. m. in 1. oktobra sestanek avstrijskih izdelovalcev opeke in pečarjev.

* * *

Sprejem nemških vojakov na Dunaju. Za sprejem nemških vojakov, ki se vrnejo s Kitajskega preko Trsta in Dunaja v Berlin, se delajo na Dunaju najobširnejše priprave. Od kolodvora do praterske vojašnice bodo napravili špalir avstrijski vojaki. Ogledovanja nemških čet po avstrijskem cesarju se bodo udeležili vsi na Dunaju navzočni nadvojvodi in generaliteta. Dne 27. t. m. priredi cesar nemškim častnikom dvorni obed, dne 28. t. m. pa bodo nemški častniki in 840 nemških vojakov prisostvovali slavnostni predstavi v dunajski dvorini operi. Tudi vse moštvo nemškega polka bode pogosto. Po Dunaju bodo moštvo vodili avstrijski podčastniki. Nemški cesar bode poslal na Dunaj vojaško godbo nekega pruskega polka, ki bode nemške vojake pričakovala na dunajskem kolodvoru in nemške vojake vodila v vojašnico. Na veselje Vsenemcev priredi ta pruska vojaška godba na Dunaju tudi nekaj koncertov!

Nemški cesar posredovalec ruskega carja. Senzačno vest razširja korespondenčni urad. Cesar Viljem je prijezdil v uniformi ruskega grenadirskega polka v obmejno mesto Wischtygen, katero je 26. t. m. požar uničil. Cesar Viljem je prebivalstvo tega ruskega mesta ogovoril nekako tako-le: »Njegovo Veličanstvo car Nikolaj, Vaš vzvišeni gospodar, moj ljubi prijatelj, je čul o Vaši nesreči in Vam po mojih ustih sporoča, da ga je Vaša nesreča zelo užalo-stila, ter Vam izreka svoje srčno sožalje. Toda še več! Pošilja Vam pomeni kot dokaz Svoje očetovske skrbnosti dar 5000 rubljev. Iz tega spoznate, kako oči Vašega presvetlega vladarja gledajo do mej njegove države in kako njegovo srce vse svoje podložnike objema v ljubezni.« Cesar Viljem je končal svoj govor s »hurra« klici na ruskega carja. — V političkih krogih bode to nenavadno »posredovanje« vzbudilo pač veliko pozornosti.

Medveda so dne 16. t. mes. ustrelili, kakor čitamo v »Obzoru«, v sinaški občini v Liki. Medved je prebivalstvu delal mnogo škode, samo 15. septembra je raztrgal sedem govedi. Občina je razpisala 100 gld. darila pogumnemu lovcu, ki bi ustrelil medveda. Logar Pleše in trije tovariši iz Like so šli na medveda, ki ga je podrl prvi strel.

Kotiček za liberalce. Volitve so liberalcem popolnoma zmešale glavo. Kar piše »Slov. Narod« svojim bravcem, je naravnost humoristično. Z vso resnobo dokazuje, da so zmagali liberalci pri zadnjih volitvah. Liberalci so seveda tako neumni, da to verjamejo. S hujškanjem hoče svoje bravce zopet pripraviti v dobro voljo. Zato piše: »Treba je, da somišljeniki po celi deželi nehajo biti prizanesljivi. S samim modrovanjem o duhovniški silovitosti in lakomnosti ni nič storjeno. Duhovnika se mora

tam prijati, kjer ga najbolj boli, to je pri denarni biagi in pa v socialnem življenju, potem ga bo kmalu minilo veselje, zastrupljati javne sudece, in potem tudi ne bo več govora o duhovniških zmagah pri volitvah. — Pojdite, pojdite liberalci! Kaj pa morete še storiti, kar še niste storili? Kje imate še kako pscvko, ki je niste že rabili? Kje imate še sleparijo, ki je niste preizkusili? Kje je laž, ki je niste lagali? Kje je podlost, v katero se še niste podali? Kako pa morete v »Narod« še grje pisati, kakor ste delali doslej? Kje boste dobili še toliko denarja, kolikor ste ga z a m a n izvrgli za zadnje volitve? Vi, slovenski liberalci, ste hlapiči nemškega veleposl. Vi ste izdajalci narodnosti in ljudstva. Vi morate pri baronu Schweglu berati, da Vas sprejme pod svoje okrilje. Le tarnajte! Dr. Tavčarju pa povejte, da bilanca nobene posojilnice in nobenega konsuma še ni bila tako žalostna, kakor je bilanca — »narodno-napredne« stranke, ki ponižno moleduje strehe pri onih baronih, proti katerim sta nekda — da, nekda — rohnela Tavčar in Hribar! Tako je, gospoda!

Telefonska in brzojavna poročila.

Körber odstopi?

Dunaj, 24. sept. Ministerski predsednik dr. Körber je imel daljši pogovor z zastopnikom lista „Oesterreichische Volkszeitung“, v katerem mu je rekel sledeče: „Cele počitnice nisem imel nobenega prostega dne. Ako mora kdo noč in dan delati, in nima niti nedelj in praznikov prostih, ta izpolni svojo dolžnost, ni čuda, da se utruji in naveliča delati. Govoril bi neresnico, ako bi rekel, da nisem že utrujen od dela v zadnjem času in da si ne želim naslednika, ki bi prevzel te posle. Dobro vem, da bodo v prihodnjem zasedanju državnega zbora nastale zopet težave. Jaz bom hodil dalje na isti poti, kakor doslej. Pripravljen sem vse storiti, da omilim nasprotje, da pravično ravnam z vsemi in stranke medsebojno približam. Če se mi to ne posreči in če se težave pomnože, ne bom se obotavljal, prepustiti svoje mesto drugemu možu, kateremu bodo morda gospodje prijaznejši. Velika dela čakajo v zbornici rešitve: nagodba z Ogersko, trgovske pogodbe itd. Če se mi posreči, da to izvedem, sem izpolnil svojo dolžnost in odstopim s svojega mesta.“ — (Opomba poročevalca: V političnih krogih na Dunaju se govori, da ta sentimentalnost ni pripisovati toliko utrujenosti gospoda ministerskega predsednika, kolikor dejstvu, da je njegovo stališče navzgor omajano.)

Dunaj, 24. sept. Kakor se čuje, vlada ne želi, da bi se škofije na Češkem narodno ločile, ampak hoče ustanoviti samo nemško semenišče (?)

Trst, 24. sept. (C. B.) Drugi nemški vzhodno-azijski bataljon je dospel iz Kine danes zjutraj ob 6. uri 15 minut. V četrtke zvečer ob pol 7. uri pride v Ljubljano.

Lino, 24. sept. K zborovanju avstrijskih gostilničarjev je došlo 300 udeležnikov. Vse večje gostilniške zadruge so zastopane.

Budjevice, 24. sept. Čehi bodo ponudili kandidato za deželni zbor v Budjevicah princu Frideriku Schwarzenbergu. S tem upajo odvzeti Nemcem ta deželnozborni mandat.

Olumuo, 24. sept. Pri včerajšnji volitvi jednega metropolitnega kano-

nika je izvoljen kanonikom poljski grof Komarowski s pomočjo čeških glasov. **Praga, 24. sept.** „Narodni Listy“ poročajo, da bo novi tiskovni zakon odpravljal prepoved kolportaje, zlorabo § 19 v nekaterih slučajih in porotna sodišča v zadevi žaljenj po časopisju.

Krakovo, 24. sept. deželna postava o regulaciji rek je dobila cesarjevo potrjenje.

Turčanski sv. Martin, 24. sept. Slovaki so postavili kandidatom za ogerski državni zbor naslednje slovaške domoljube: Pavla Mudronja, Ivo Turzó, Miloš Štefanovič, župnik Kolar. Poleg teh bodo Slovaki kandidovali še štiri druge može.

Budimpešta, 24. sept. Košutova stranka bode šla v boj v 250 volivnih okrajih. Ljudska stranka je postavila že 100 kandidatov.

Budimpešta, 24. sept. „Pester Lloyd“ pravi, da bo zadeva zavoda sv. Jeronima v Rimu rešena na korist Hrvatov.

Petrograd, 24. sept. „Heroldu“ se brzojavlja iz Belgrada, da se proklamirajo kralja, s katero proglašajo brata kraljice Drage Nikolaja Lunjevica za prestolonaslednika, pričakuje jutri. Protest ministrov ni nič izdal, ker kraljica Draga v označenem smislu ne neha uplivati na kralja. V prebivalstvu radi tega vre in nekateri se boje, da vsled črnogorske agitacije ne pride do meščanske vojne.

Münster, 24. sept. Poslanik princa Tsuna je na poti sem, da v ime prinčevem položi tri vence na Kettelerjev grob.

Buffalo, 24. sept. (C. B.) Včeraj se je pričela obravnava proti morilecu Mac Kinleya, Szolgoszu.

London, 24. sept. (C. B.) „Times“ javljajo iz Sanghaja: Zadnja povodenj v pokrajini Yangtse je provzročila grozno bedo. Nad deset milijonov (!) ljudij je baje brez strehe.

Bruselj, 24. sept. Krüger bode poslal k predsedniku Rooseveltu izredno odposlanstvo v Ameriko.

Pretorija, 24. sept. Angleške izgube pri Blackfonteinu so sledeče: 6 ubitih, 23 ranjenih, 105 ujetih; 99 mož so Buri pozneje osvobodili. — Polkovnik William je zajel 55 Burov, polkovnik Benson 54 in 48 vozov.

Bermuda, 24. sept. V noči 20. t. m. so ušli iz ujetništva trije Buri, mej temi stričnik Joubertov. Dosedaj jih še niso mogli zaslediti.

Durban, 24. sept. Botha se nahaja spremljan od vseh odličnejših vodij transvalskih Burov, s 1500 možmi na poti od Ermelo v Zulu deželo. General Littleton stoji z močno vojsko v bližini Buffalo reke.

London, 24. sept. „Daily Express“ objavlja zelo vznemirljivo pismo iz Capstadta. Vse nizozemsko prebivalstvo v Kapski koloniji je v vstaji, celo v glavnem mestu samem je mnogo upornikov. Mestni straži so vladni organi odvzeli orožje, ker jej je ne zaupajo. Guverner Milner namerava proglasiti obsedno stanje po celi koloniji. Burske čete so opazili že 40 milj od Capstadta. Vse razpoložljive čete stražijo železnico.

London, 24. sept. O burskem najnovejšem napadu na majorja Gongha se poroča, da je od 200 angleških vojakov ušlo Burom samo 25.

Umrlj so:
20. septembra. Jožef Slatner, knjigovodja, 36 let, Gosposke ulice 4, krvavenje pluć.
21. septembra. Ivan Pahule, posestnika sin, 30 let, Radeckega cesta 11, jetika.
22. septembra. Jožefa Mentoni, kolarja hči, 4 mesece, Pristavške ulice 8, črevesni katar. — Katarina Markovic, mestna uboga, 81 let, Karlovska cesta 7, ostarelost.

Meteorologično poročilo.
Višina nad morjem 306,2 m, srednji zračni tlak 736,0 mm.

čas opazovanja	stanje barometra v mm.	temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebo	padavina v 24 urah
23. 9. zveč.	736,5	15,6	sl. zah.	jasno	0,0
24. 9. zjutr.	736,2	13,3	sl. sever	megla	0,0
24. 9. popol.	734,9	22,8	sl. svzh.	del. oblak.	0,0

Srednja včerajšnja temperatura 17,7°, normale: 13,8°

924 1-1

Otilija Temnikar roj. Lenček naznaja v svojem in v imenu svojih otrok **Stanka in Marije** predušno vest, da je njen iskreno ljubljani soprog, oziroma oče, gospod

dr. Valentin Temnikar
odvetnik v Kamniku

daues ob 11. uri dopoldne po dolgi, mučni bolezni, previden s svetotajstvi za umirajoče, v 51. letu starosti izdihnil svojo blago dušo.

Tuplo predragega pokojnika se bode v torek, dne 24. t. m., ob 1/4. uri popoldne v hiši žalosti, Velike ulice št. 17, slovesno blagoslovilo in se potem preneslo na pokopališče na Zale.

Sv. maše zadušnice se bode brale v samostanski cerkvi.

Predragi pokojni bodi priporočen v blag spomin.

V Kamniku, 22. septembra 1901.

923 1-1

Kranjska odvetniška zbornica naznaja tužno vest, da je njen član, gospod

dr. Valentin Temnikar
odvetnik v Kamniku

dne 22. t. m. umrl.

921 1-1

Potrji globoke žalosti naznanjamo vest o smrti naše iskreno ljubljene soproge in ljube mačehe, oziroma sestre in tete, preblagorodne gospe

Marije Dralka roj. Mulley

ki je včeraj, dne 23. t. m., ob 7 1/4. uri zvečer po dolgotrajni bolezni, previdena s sv. zakramenti za umirajoče, v 71. letu svoje dobe mirno v Gospodu zaspala.

Zemski ostanki drage pokojnice bodo v sredo, 25. t. m., ob 10. uri dopoldne v hiši žalosti, Dvorni trg 1, slovesno blagoslovljeni in nato prepeljani na južni kolodvor, od koder se prepeljejo v Radoljico, kjer se položijo v rodbinsko rakev ob 4. uri popoldne.

Sv. zadušne maše se bode v Ljubljani v cerkvi Marijinega oznanenja in v župni cerkvi v Radoljici.

Prosi se tihega sožalja.

V Ljubljani, dne 24. sept. 1901.

Josip Dralka, c. kr. dvorni svetnik v p., soprog. — **Josip, Marija, Ana**, pastorki. — **Josipina Hotschevar**, posestnica v Krškem, **Antonija Schuller**, c. kr. okrajnega načelnika vdova v Gradcu, sestri. **Leopoldina Pirnat**, c. in kr. stotnika soproga v Karlovcu, nečakinja.

897 Priznana naravna 32-3

istrska vina

pošiljata po nizki ceni

Rebec & Zalaznik, Pulj.

Luskinasto-oklopna barva

je uporabljiva za okrasje, preprečuje rjo, daje lep kovinasti lesk. Sosebno priporočljiva za prevlako predmetov, kateri trpe vsled vremena, n. pr. mostovi, železne konstrukcije, konstrukcije pod vodami, vrtna ograje, strešice nad prodajalnici, shrambe za plinove zvončke, železne predmete soloh itd. Edina prodaja za Kratjsko pri tvrdki **BRATA EBERL** v Ljubljani, Franciskanske ulice. — Vnanja naročila proti povzetju.

Vzorci na zahtevo zastonj. 228 4 12-3

Vinarsko društvo v Tomaji na Krasu pri Sezani naznaja, da ima v svoji kleti

10 hl. bordovca
za butiljke

iz lastnega vinograda na prodaj. Vino je močno ter sposobno za butiljke. Pristnost in naravnost garantirana vsestranski. Cena po dogovoru.

896 3-3

Najnižje cene. Največji izbor.

Preobleke. Popravila.

L. Mikusch
tovarna dečnikov,
Ljubljana, Mestni trg 15.

363 39-23

Ravnokar je izšla

Družinska pratika

za leto 1902.

Družinska pratika dobi se na debelo in drobno v Ljubljani v teh-le trgovinah: **Kenda, Krisper, Petričič na Mestnem trgu; Mičman v Hopitarjevih ulicah, Schmitt pred Škofijo, Kordik v Prežernovi (Slonovi) ulici; pri Ručarji na Marijinem trgu; Jevnikar in A. Turk na Dunajski cesti, J. Petrič Sv. Petra cesta 2. A. Auer na Starem Trgu.**

Dunajska borza.

Dne 24. septembra.		
Skupni državni dolg v notab.	98,50	
Skupni državni dolg v srebru.	95,48	
Avstrijska zlata rentna 4%.	118,85	
Avstrijska kronna rentna 4%, 200 kron.	95,65	
Ogerska zlata rentna 4%.	118,40	
Ogerska kronna rentna 4%, 200.	92,45	
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gl.	1613	
Kreditne delnice, 160 gl.	612	
London vista	239,20	
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	117,15	

Dne 23. septembra.		
3-2% državne srečke l. 1854, 250 gl.	190,50	
5% državne srečke l. 1860, 100 gl.	170	
Državne srečke l. 1864, 100 gl.	213	
4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron.	95,10	
Tisine srečke 4%, 100 gl.	142,50	
Dunavske vravnjavne srečke 5%.	256,75	

Dunavsko vravnjavno posojilo l. 1878	105,25	
Zastavna pisma av. osr. rem.-kred. banke 4%	94,25	
Priporitne obveznice državne železnice	—	
južne železnice 3%	343,20	
južne železnice 5%	120,40	
dolenjskih železnice 4%	—	
Kreditne srečke, 100 gl.	396	
4% srečke dunav. parob. družbe, 100 gl.	490	
Avstrijskega rudečega križa srečke, 10 gl.	46,50	
Ogerskega	5	
Budimpešt. bazilika-srečke, 5 gl.	15,80	
Rudolfove srečke, 10 gl.	56	

Sa'move srečke, 40 gl.	233	
St. Genois srečke, 40 gl.	280	
Waldsteinske srečke, 20 gl.	394	
Ljubljanske srečke	63,50	
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gl.	260	
Akcije Ferdinandove sev. želez., 1000 gl. st. v.	5490	
Akcije tržanskega Lloydja, 500 gl.	810	
Akcije južne železnice, 200 gl. sr.	81	
Splošna avstrijska stavbinska družba	124	
Montanska družba avstr. plan.	346,50	
Trboveljska premogarska družba, 70 gl.	421	
Papirnih rubljev 100	253,50	

Nakup in prodaja vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd. Zavarovanja za zrupe pri izrebanjih, pri izrebanju najmanjšega dobitka. — Promese za vsako izrebanje. Kulanina izvršitev naročil na borzi.

Menjarnična delniška družba „MERCUR“
l. Wollzeile 10 in 13, Dunaj, l., Strobelgasse 2.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvarih, potem o kursnih vrednostih vseh spekulacijskih vrednostnih papirjev in vestni vteti za dosede kolikor je mogoče visocoga obrestovanja pri popolni varnosti.

naloženih glavnic.

Izdajatelj: Dr. Evgen Lampe. Odgovorni vrednik: Iven Rakovec. Tisk: Katoliške Tiskarne v Ljubljani.